

דגם הוראה
"הנס כריסטיאן"
מיועד לתלמידי כיתה ד'
האגף לתכנון ולפיתוח תכניות לימודים

תוכן העניינים:

3	הטקסט
6	שאלות לתלמידים
12	על הטקסט
13	מאפייני הטקסט וקישור לתכנית הלימודים ¹
14	הדגשים דידקטיים
15	פעילויות מוצעות
16	המלצות להוראה
25	מיפוי השאלות לטקסט על פי ממדי הבנה

---

¹ "חינוך לשוני: עברית – שפה, ספרות ותרבות" (תשס"ג)

הנס כריסטיאן אנדרסן

אנדרסן, סופר ידוע בעולם בזכות אגדותיו היפות, נולד בעיר אודנסה שבדנמרק בשנת 1805 ונפטר בקופנהגן בשנת 1875.

אנדרסן כתב חלק מאגדותיו בעקבות סיפורים ששמע בילדותו. חלק אחר המציא בעצמו וכתיבתן הושפעה מקורות חיו, כפי שאמר: "כל מה שכתבתי הוא בבואה של עצמי. כל דמות בסיפורי לקוחה מן החיים".

אנדרסן נולד וגדל בשכונת עוני וילדותו הייתה רצופת תלאות. הוריו עבדו קשה לפרנסתם והוא בילה זמן רב עם סבו וסבתו. סבתו חיבבה את אנדרסן וקרבה אותו אליה, ולפיכך מופיעה הסבתא באגדותיו כקרובה ללב הילדים. אימו עבדה ככובסת וכמעט שלא ידעה לקרוא. היא נהגה לספר לבנה אגדות רבות ופתחה בפניו את עולם הדמיון. אביו של אנדרסן היה סנדלר עני שטיפל בו בקטנותו עד אשר התנדב לצבא. האב חזר מן המלחמה חולה ומת כשאנדרסן היה בן אחת עשרה שנים בלבד. לאחר מות אביו נאלץ הילד לעזור בפרנסת המשפחה. הוא עזב את בית הספר ויצא לעבוד, תחילה כשוליה לחייט ואחר כך במפעל לטבק. אנדרסן סבל מאוד במקום עבודתו, כי ילדים ואנשים לגלו על מראהו החיצוני, ולכן הפסיק לעבוד והתבודד בביתו. הוא בנה לעצמו תיאטרון בובות קטן, העסיק את עצמו בתפירת בגדים לבובות והמחזי בעזרתן הצגות שראה או שהמציא בעצמו. הוא גם אהב לקרוא, לרקוד ולשיר. אמו וקרוביו האחרים ציפו שיגדל להיות חייט, אולם אנדרסן, שהצטיין בקולו הערב, חלם להיות זמר באופרה. כאשר מלאו לאנדרסן ארבע עשרה שנים החליט לנסות את מזלו בעיר הבירה קופנהגן. הוא סבל רעב והשפלה עד שהמזל האיר לו פנים. הוא זכה לעזרה מצד אנשים שהבחינו בכישרונותיו האמנותיים, ביניהם מנהל התיאטרון המלכותי אשר דאג להעביר אותו לבית ספר יוקרתי להשלמת חינוכו. כך קרה, שבהיותו בן שבע עשרה חזר אנדרסן לבית הספר, ומפני שהחסיר כמה שנות לימוד נאלץ ללמוד בכיתה אחת עם ילדים בני שתים עשרה. שנותיו בבית הספר היו שנים קשות במיוחד. מנהל בית הספר והתלמידים לעגו לו, בדיוק כמו שהחיות בסיפורו "הברווזון המכוער" לעגו לברווזון. למרות הקשיים נשאר אנדרסן בבית הספר עד אשר סיים את לימודיו בגיל עשרים ושתיים, אז עבר ללמוד באוניברסיטת קופנהגן.

אנדרסן נואש מלהיות זמר, שחקן או רקדן. לאחר שסיים את לימודיו התחיל לפרסם סיפורים ושירים שכתב. הוא זכה להכרה בכישרונו הספרותי וקיבל מידי מלך דנמרק מענק כספי שבעזרתו יצא למסעות רבים ברחבי אירופה. הוא התארח בבתי מלכים ואצילים, פגש סופרים מארצות שונות ומאוחר יותר תיאר את חוויותיו בספרי מסע. בשנת 1835 בהיותו בן שלושים, פרסם אנדרסן ספר אוטוביוגרפי בשם "המאלטר", בו סיפר על עצמו ותיאר כיצד השתנו חייו וכיצד הפך מנער עני לסופר מוערך. הספר זכה להצלחה רבה והיה מפורסם מאוד בחייו. באותה שנה פרסם אנדרסן את קובץ האגדות הראשון שלו ומאז ועד מותו הוסיף לכתוב ולפרסם אגדות. האגדות שחיבר, הן מן היפות ביותר שנכתבו בכל הזמנים וביניהן "בגדי המלך החדשים", "הברווזון המכוער" ו"בת-הים הקטנה". אגדות אלו הן שהקנו לאנדרסן את עיקר פרסומו, ושמו יצא בעולם כבעל האגדות המופלא.

אנדרסן לא הקים משפחה והיה ערירי עד יום מותו, והוא בן שבעים שנה. אגדותיו היפות הן שהנציחו את שמו. הן תורגמו לשלושים וחמש שפות ועדיין מסופרות ונקראות על ידי ילדים ומבוגרים ברחבי העולם. בעיר קופנהגן בה פעל אנדרסן, מוצב פסל של בת-הים הקטנה – דמות אהובה מתוך האגדה שכתב. בעיר הולדתו אודנסה, הוקם מוזיאון "הנס כריסטיאן אנדרסן" לזכרו. מאז שנת 1956 מוענק פרס "אנדרסן" על ידי האגודה הבינלאומית לספרות ילדים ומלכת דנמרק. הפרס החשוב, שבין מקבליו היה הסופר הישראלי אורי אורלב, ניתן למאיירים וסופרי ילדים מצטיינים מרחבי העולם לכבודו של אנדרסן. בשנת 2005 ציין העולם מאתיים שנה להולדת אנדרסן, וארצו דנמרק הנפיקה בול לזכרו.

אנדרסן ו"הברווזון המכוער"

סיפור חייו של אנדרסן מזכיר את סיפורו של הברווזון המכוער שעליו כתב באחד מסיפוריו הנודעים ביותר. כאשר בקע הברווזון שבסיפור מן הביצה שלו, הוא היה כה מכוער עד שאחיו ואחיותיו שנאו אותו, וכל עופות החווה צחקו לו. הוא ברח, אך הכול תיעבו אותו ובכל מקום שאליו הגיע היה בודד ואומלל. לבסוף בא קץ לצערו: יום אחד, לאחר חורף קר וארוך, ראה שלושה ברבורים לבנים ויפים באים לקראתו. כאשר קד לפניהם, ראה את בבואתו נשקפת במים הצלולים. שוב לא היה ציפור אפורה, מלוכלכת ומגושמת, מכוערת ודוחה, אלא ברבור לבן ויפה!"

לתשומת לב המורים

בדף הבא מופיע מגוון שאלות במדדי הבנה שונים על הסיפור. חשוב להיעזר במדריך למורה זה ולבחור מתוך המאגר את השאלות התואמות את צרכי ההוראה שלכם.

תוכלו למשל להחליט אילו שאלות יתאימו לדיון מונחה ואילו יינתנו לעבודה עצמית, אילו יינתנו כמשימה אישית, ואילו יינתנו כמשימה משותפת. תוכלו לוותר על כמה מן השאלות, או לחלק את העבודה לשני שיעורים כדי לא להכביד על התלמידים.

בהצלחה!

שאלות

שאלה 1

הקטע שקראתם הוא **ביוגרפיה** קצרה של הנס כריסטיאן אנדרסן.
מה מטרתה של **ביוגרפיה**?
סמנו ב-✓ את התשובה הנכונה.

- ___ לספר את קורותיה של דמות דמיונית.
- ___ לספר את תולדותיו של עם מסוים.
- ___ לספר את תולדות חייו של אדם.
- ___ לספר את קורותיו של אנדרסן.

שאלה 2

לפניכם רשימה של נושאים שבהם עוסקת בדרך כלל **ביוגרפיה**.
כתבו לצד כל אחד מהם את הפרטים המתאימים מתוך הביוגרפיה של אנדרסן.

- תקופת חייו של האדם – אנדרסן חי בין השנים

- מקום פעילותו של האדם - אנדרסן

- עיקר פועלו של האדם – אנדרסן

שאלה 3

א. בשורה 6 כתוב כי ילדותו של אנדרסן הייתה **רצופת תלאות**. למה הכוונה?
סמנו ב-✓ את התשובה הנכונה.

- ___ ילדותו הייתה רצופת מקרים מוזרים.
- ___ אנדרסן היה ילד עני וחולני מאד.
- ___ אנדרסן חיבר מחזות וצרף מנגינות.
- ___ בילדותו היו הרבה מכשולים וצרות.

ב. הביאו שלוש דוגמאות מהכתוב כדי להוכיח את תשובתכם.

שאלה 4

בשורות 12-13 כתוב כי אנדרסן סבל מיחסם הלגלגני של אנשים כלפיו והתבודד בביתו.

א. כיצד בילה אנדרסן את זמנו בהיותו לבד בבית?

ב. מה אתם לומדים על אנדרסן מהתנהגות זו?

שאלה 5

בשורה 14 כתוב: " והמחיו בעזרתן הצגות...". למה הכוונה במילה "בעזרתן"?

סמנו את התשובה הנכונה.

___ לאגדות

___ לתלבושות

___ לבובות

___ להצגות

שאלה 6

בגיל ארבע-עשרה החליט אנדרסן לנסוע לעיר הגדולה כדי לנסות שם את מזלו.

א. שערך על פי הכתוב מה יכלו להיות הסיבות לכך.

הביאו לפחות שתי סיבות אפשריות.

ב. מה דעתכם על החלטתו של אנדרסן לעבור לקופנהגן? נמקו.

שאלה 7

בשורה 18 כתוב: "המזל האיר לו פנים". מה פירוש הביטוי? סמנו ב- ✓ את התשובה הנכונה.

- ___ הפנים שלו האירו
- ___ המזל עזב אותו
- ___ הוא הצליח
- ___ הוא היה תלוי במזל

שאלה 8

בגיל 17 חזר אנדרסן ללמוד בבית הספר יחד עם ילדים בגיל 12. כתבו מה לדעתכם הרגיש. נמקו.

שאלה 9

מה דעתכם על האנשים שלעגו על מראהו החיצוני של אנדרסן בשלבים שונים בחייו? הסבירו את דעתכם.

שאלה 10

במהלך חייו פגש אנדרסן אנשים שתמכו בו. כתבו כיצד תמכו בו הדמויות הבאות.

מנהל התאטרון המלכותי :

מלך דנמרק :

שאלה 11

בשורה 25 כתוב: "אנדרסן נואש מלהיות זמר, שחקן או רקדן...".
סמנו ב- ✓ את פירוש המילה "נואש".

___ רקד
___ שאף
___ התייאש
___ נועד

שאלה 12

את עיקר פרסומו הקנו לאנדרסן האגדות שכתב.
א. מה כתוב בקטע על האגדות של אנדרסן? הביאו לפחות שלושה ציטוטים.

ב. מה עוד אתם יודעים על אגדותיו של אנדרסן ממקורות אחרים?

שאלה 13

אנדרסן אמר: "כל מה שכתבתי הוא בבואה של עצמי. כל דמות בסיפורי לקוחה מן החיים".
נוהגים לומר שהדבר נכון במיוחד לגבי הסיפור "הברווזון המכוער".
ערכו הקבלה בין סיפור הברווזון לבין קורותיו של הסופר על ידי מילוי הטבלה הבאה.

סיפור "הברווזון המכוער"	קורות חייו של אנדרסן
אחיו ואחיותיו שנאו אותו וכולם לעגו למראהו החיצוני.	ילדים ואנשים לעגו למראהו החיצוני.
הוא היה בודד ואומלל.	
הוא עזב את "אמו ואחיו" ויצא לנדודים.	
	לבסוף הוא התפרסם כסופר חשוב ומכובד.

שאלה 14

בשורות 28-29 כתוב שאנדרסן פרסם ספר אוטוביוגרפי בשם "המאלתר".
מהי אוטוביוגרפיה?
סמנו ב- ✓ את התשובה הנכונה.

___ סיפור חייו של הכותב עצמו.

___ תיאור של אירועים חשובים בעולם.

___ תיאור מכוניות חדשות ומשוכללות.

___ ספר לימוד בגיאוגרפיה.

שאלה 15

בשורה 35 כתוב: "...והיה ערירי עד יום מותו".
סמנו ב- ✓ שני פירושים מתאימים למילה "ערירי".

___ חולה

___ בודד

___ מפורסם

___ ללא ילדים

___ מעורער

שאלה 16

עד היום מוקירים את זכרו של אנדרסן. מאז מותו, שמו של הסופר הונצח בדרכים שונות. הביאו שלוש דוגמאות לכך מתוך הכתוב.

שאלה 17

למרות הקשיים שהיו לאנדרסן בחייו הוא זכה להצלחה והתפרסם מאוד. ציינו שתי תכונות שלדעתכם סייעו לאנדרסן להצליח במעשיו והסבירו כיצד סייעו לו תכונות אלה.

לדעתי אנדרסן היה

.....
תכונה זו עזרה לו להצליח כי .....

לדעתי אנדרסן היה

.....
תכונה זו עזרה לו להצליח כי .....

על הטקסט

לטקסט המרכזי נלווים שני טקסטים הקשורים אליו.
הטקסט המרכזי כתוב **כערך אנציקלופדי המציג ביוגרפיה** קצרה של הסופר הידוע. בביוגרפיה מתוארות קורות חייו של אנדרסן ומובאים פרטי מידע חשובים הנוגעים לדמותו וליצירתו.

המונח **ביוגרפיה** (מיוונית: ביו - חיים, גרפיה - כתיבה) מתייחס לרוב לטקסט בספרי מידע, בספרות או בקולנוע, המתאר את תולדות חייו של אדם מסוים. ביוגרפיה מתאפיינת בתיאור קורות חייו של האדם ופועלו, ולעתים היא מספרת גם על רגשותיו ומחשבותיו. המונח **אוטוביוגרפיה** (מיוונית: אוטו: עצמי) מתייחס לביוגרפיה שבה הכותב מספר בעצמו על חייו (מתוך ויקיפדיה).

הטקסט המרכזי מאורגן בשני צירים מרכזיים:

- הציר הכרונולוגי – מעקב אחר רצף קורות חייו של אנדרסן.
- הציר הנושאי – התייחסות לקווים בדמותו ולנקודות מסוימות שיש להן משקל ייחודי בתולדות חייו, וכן, לדברי הרחבה על יצירתו וייחודיותה.

מבנה הטקסט כולל:

1. **פתיחה** ובה **הצגת** דמותו של אנדרסן הכוללת את תקופת חייו, מקום פעולתו ומידע ראשוני על תחום פעילותו.
2. **פירוט** ציוני הדרך **בתולדות חייו** של האיש – ילדות ומשפחה, לימודים, עבודה ונטיות אישיות, חיפוש הדרך להגשמה עצמית ומציאתה.
3. **תיאור תחומי הפעילות הספרותית** של אנדרסן תוך התייחסות לתרומתו הייחודית כמחבר אגדות.
4. **ציון דרכי ההנצחה**.

טקסט זה, כמו כל טקסט ביוגרפי, מנוסח בלשון עובדתית וחד-משמעית שתעניק לו אמינות, מטרה זו מושגת כאן על ידי:

- ציון מדויק של שנים מרכזיות בתולדות החיים של הסופר: מוות, חיים, פרסום יצירות.
- ציון שמות של מקומות: עיר הולדתו ועיר פעילותו ומותו.
- ציון קשרים לוגיים (סיבה ותוצאה) וכרונולוגיים מפורשים על ידי:
  - שימוש בקשרי סיבה ותוצאה כגון: **ולפיכך** מופיעה הסבתא..., **ולכן** הפסיק לעבוד...
  - שימוש בקשרי זמן כגון: **לאחר** מות אביו..., **כאשר** מלאו לו...

שני הטקסטים הנלווים מרחיבים ומדגימים את המידע המובא בטקסט המרכזי :

- טקסט המספר בקצרה את האגדה "הברווזון המכוער" ומציין את הזיקה בינה לבין סיפור חייו של אנדרסן. הטקסט מרחיב ומדגים את הנאמר בטקסט המרכזי כמצוטט מפיו של אנדרסן, כי אכן יצירותיו משקפות את חייו.
- טקסט חזותי – תצלום של בול שהופק בדנמרק, הכולל: דיוקן של אנדרסן, תקופת חייו, חתימתו. הבול מוזכר בטקסט המרכזי במסגרת ציון דרכי ההנצחה לסופר.

מאפייני הטקסט וקישור לתכנית הלימודים

הטקסט "הנס כריסטיאן אנדרסן" הוא טקסט מידעי העוסק בקורות חייו וביצירתו של הסופר הידוע.

- **עולמות השיח :**
"עולם השיח העיוני" (ת"ל, עמ' 18-21).
- **סוגה :**
"מידוע, תיאור והסבר" (ת"ל, עמ' 24-27).
- **מקור הטקסט :**
עיבוד מתוך מספר מקורות אנציקלופדיים ספריים ואינטרנטיים.

הדגשים זידקטיים

המורים יכולים לשלב על-פי שיקולי דעתם בין הנאמר ב"הדגשים זידקטיים", ב"פעילויות מוצעות", ב"המלצות להוראה" וב"מיפוי שאלות על-פי ממדי הבנה" שבהמשך. אפשר להיעזר במספרי השאלות שלהלן וב"מיפוי שאלות על-פי ממדי הבנה" על מנת לבחור באילו מהן להתמקד וכיצד: באילו שאלות לעסוק ולהתמקד בהוראת הטקסט בכיתה, ובאילו שאלות לבדוק התמודדות אישית של תלמידים עם מטלות קריאה. ב"המלצות להוראה" מודגש היכן רצוי לערוך דיון בכיתה סביב נושאים, רעיונות וסוגיות שעולות מהשאלות. ב"פעילויות מוצעות" מוצגות דרכים כיצד להרחיב את היריעה ולהמשיך ולבסס את התובנות בדרכים יצירתיות וחוויות כיאה לקריאה של טקסט ספרותי.

שאלות	הדגשים זידקטיים
<p>3, 6, 7, 11, 13, 15, 16 ו-19 עוסקות בהבנת האירועים המרכזיים בביוגרפיה והקשר ביניהם.</p>	<p>הבנת רצף ההתרחשות והקשר בין האירועים בתולדות חייו של אנדרסן תוך:</p> <ul style="list-style-type: none"> • הבחנה בתפקידם של אמצעי הקישוריות: <ul style="list-style-type: none"> ○ קשרי סיבה ותוצאה המלמדים על הקשרים הלוגיים בין פרטי המידע, כגון: ולפיכך מופיעה הסבתא..., ולכן הפסיק לעבוד... ○ קשרי זמן המלמדים על הרצף בקורות החיים, כגון: לאחר מות אביו..., כאשר מלאו לו... • הבהרה של אוצר המילים והביטויים הנחוצים להבנת הטקסט, כגון: ניסה את מזלו, רצופת תלאות.
<p>4, 6, 8, 10, 12 ו-17 עוסקות בדמותו של אנדרסן ובדמויות אחרות שבביוגרפיה.</p>	<p>הכרת הדמויות בביוגרפיה:</p> <ul style="list-style-type: none"> • הכרת דמותו של אנדרסן על-פי מעשיו, הסקת מסקנות לגבי אישיותו והבנת חשיבותה של יצירתו. • הכרת דמויות שליוו את אנדרסן בחייו והבנת השפעתן עליו.
<p>1, 2, 13 ו-16 עוסקות במאפייני הטקסט.</p>	<p>הכרת מאפייני הביוגרפיה ובחינת יחסי הגומלין בינה לבין הטקסטים הנלווים:</p> <ul style="list-style-type: none"> • התייחסות לתמונתו של אנדרסן כפי שהיא מופיעה בבול ובמקורות

שאלות	הדגשים דידקטיים
	<p>נוספים.</p> <ul style="list-style-type: none"> • התייחסות לטקסט המציין את הזיקה בין הביוגרפיה לבין הסיפור "הברווזון המכוער".
שאלות 6 ו-9 עוסקות בעמדות הקוראים	הבעת עמדות אישיות של הקוראים לגבי המידע המוצג בביוגרפיה:
הרחבת הלמידה מעבר לטקסט בנושאים הקשורים אליו.	ראו פעילויות מוצעות *

פעילויות מוצעות*

- שימוש במילון לביאור מילים, ביטויים ומונחים.
- איסוף וקריאה ביוגרפיות נוספות על אנדרסן וכן ביוגרפיות על סופרים אחרים. ניתן להבחין בין ביוגרפיות הכתובות כטקסט מידעי לבין ביוגרפיות מעולם השיח של הספרות, וכמו כן בין ביוגרפיות לבין אוטוביוגרפיות ויומנים.
- צפייה בסרט "הנס כריסטיאן אנדרסן" (ארה"ב, 1952) של צ'ארלס ווידור בכיכובו של דני קיי. דיון על זיקה שבין הסרט לביוגרפיה הכתובה.
- ארגון המידע שבטקסטים בדרכים שונות על ידי סיעוף, טבלה ועוד.
- איסוף וקריאה של גרסאות ותרגומים שונים של "הברווזון המכוער" ושל אגדות אחרות של אנדרסן.
- בניית "מסלולים ספרותיים" בעקבות אגדות אנדרסן**.
- השוואה בין סיפור כתוב לבין סרט: בחינת הזיקה בין היצירה הספרותית ובין הביטויים שקיבלה במדיה שונים (סרט, מחזה, מחול ועוד).

*ראו דוגמאות ליישום התכנית, בתכנית הלימודים **חינוך לשוני: עברית – שפה, ספרות ותרבות** (תשס"ג), עמ' 100–103.

**ראו נספח על [מסלולים ספרותיים בעקבות "בגדי המלך החדשים"](#).

המלצות להוראה

אסטרטגיות קריאה נדרשות המלצות להוראה	שאלות ותשובות ממדי הבנה, הישגים נדרשים וציוני דרך
<p>שאלה 1 ושאלה 14 עוסקות בידע מטה-טקסטואלי. זו הזדמנות להכיר הן את הביוגרפיה והן את האוטוביוגרפיה כמונחים וכסוגות. המונח ביוגרפיה אינו מופיע בטקסט וכדי לברר את פירושו על הקוראים לפנות לידע אישי או לחילופין להסתייע באלימינציה של המסיחים שאינם מתאימים להקשר של הטקסט שזה עתה קראו. כמו כן, רצוי מאוד להיעזר במילון. יש לציין כי לא בכל המילונים מובאים פירושי שלוש המילים שמרכיבות מונחים אלה ביוונית: ביו = חיים, אוטו = עצמי, גרפיה = כתיבה. חשוב להציג זאת בפני התלמידים ולעודד אותם לחפש מילים נוספות שנגזרות ממילים אלה כגון: ביולוגיה, גיאוגרפיה, אוטומטי.</p> <p>כדאי לשוחח בכיתה על יצירות ספרות שהן ביוגרפיות שילדים קראו ולהבחין בינן לבין ערכים באנציקלופדיה העוסקים בביוגרפיות של אישים.</p>	<p>שאלה 1</p> <p>הקטע שקראתם הוא ביוגרפיה קצרה של הנס כריסטיאן אנדרסן. מה מטרתה של ביוגרפיה?</p> <p>סמנו ב- ✓ את התשובה הנכונה.</p> <p>- לספר את קורותיה של דמות דמיונית. - לספר את תולדותיו של עם מסוים.</p> <p>✓ לספר את תולדות חייו של אדם.</p> <p>- לספר את קורותיו של אנדרסן.</p>
	<p>הערכה של התוכן ושל תפקיד הרכיבים הלשוניים והטקסטואליים: הערכת מטרתו של הטקסט.</p>
<p>העיסוק בביוגרפיה של אנדרסן מהווה הזדמנות לדון בהכללה במאפיינים של הסוגה - ערך אנציקלופדי ביוגרפי. בשאלה כלולות הקטגוריות המרכזיות שתופענה, קרוב לוודאי, בכל ביוגרפיה. התלמידים מתבקשים לאתר את המידע הנדרש בטקסט בהתאם לקטגוריות אלה.</p> <p>כדאי לבחון עם התלמידים רכיבי מבנה אופייניים נוספים, כמו תיאור משפחתו של האדם, ילדותו וכדומה. כמו כן, כדאי להשוות בין ביוגרפיות שונות ולזהות בהן את רכיבי המבנה המקובלים.</p>	<p>שאלה 2</p> <p>לפניכם רשימה של נושאים שבהם עוסקת בדרך כלל ביוגרפיה. כתבו לצד כל אחד מהם את הפרטים המתאימים מתוך הביוגרפיה של אנדרסן.</p> <ul style="list-style-type: none"> • תקופת חייו של האדם – אנדרסן חי בין השנים 1805 ו-1875. • מקום פעילותו של האדם - אנדרסן פאל <p>באפנהאן, בירת דנמרק.</p> <ul style="list-style-type: none"> • עיקר פועלו של האדם – אנדרסן כתב אגדות יפות <p>עקריות עז היוט בצולףס כולו.</p>
	<p>הבנת המשמעות הגלויה בטקסט: ארגון פרטי מידע מפורשים בטקסט על פי קריטריונים נתונים; הערכה של התוכן ושל תפקיד הרכיבים הלשוניים והטקסטואליים: הבנת תפקידם של רכיבי המבנה.</p> <p>ת"ל: הבנת יחידות מידע מפורש. (הישג 4)</p>
<p>הבנת הצירוף "רצופת תלאות" חיונית להבנת נושא מרכזי בביוגרפיה של אנדרסן: הפיכתו מאדם אומלל ועני לאדם מכובד ומפורסם. חשוב לכוון את התלמידים לדרכים העומדות בפניהם לשם הבנת משמעות הצירוף:</p>	<p>שאלה 3</p> <p>א. בשורה 6 כתוב כי ילדותו של אנדרסן הייתה רצופת תלאות. למה הכוונה? סמנו את התשובה הנכונה.</p>

<p align="center">אסטרטגיות קריאה נדרשות המלצות להוראה</p>	<p align="center">שאלות ותשובות ממדי הבנה, הישגים נדרשים וציוני דרך</p>
<ul style="list-style-type: none"> • היעזרות ברמזים הטקסטואליים בהקשר המיידית ובהקשר הרחב של הטקסט. • היעזרות בידע על המבנה הלשוני של הצירוף - מבנה סמיכות - והבנת קשר המשמעות שבין הסומך לנסמך: המילה "רצופה" מעצימה את התלאות שחוה הילד. • חיפוש במילון של פירוש המילה "תלאה". 	<p>- ילדותו הייתה רצופת מקרים מוזרים.</p> <p>- אנדרסן היה ילד עני וחולני מאד.</p> <p>- אנדרסן חיבר מחזות וצרף מנגינות.</p> <p align="center">✓ בילדותו היו הרבה מכשולים וצרות.</p> <p>ב. הביאו שלוש דוגמאות מהכתוב כדי להוכיח את תשובתכם.</p> <p><i>הוריו צעדו קשה ולא היו הרבה כמות אביו נפטר בילד צעיר והוא היה צריך לעבוד במקום אלכת לבית הספר וילדים ומבוגרים לעלם על המראה שלו הוא היה בודד</i></p>
	<p align="center">הבנת המשתמע מתוך הטקסט: הבנת מילים וביטויים מתוך ההקשר, הבנת רעיונות מרכזיים המשתמעים מהטקסט (סעיף א').</p> <p align="center">הבנת המשמעות הגלויה בטקסט: איתור הגדרות, הסברים ורעיונות המפורשים בטקסט (סעיף ב').</p>
<p>השאלה על שני סעיפיה ממקדת את תשומת לבם של הקוראים להתנהגותו הבלתי שגרתית של אנדרסן, ומזמנת דיון במה שאפשר ללמוד ממנה. ההתבודדות שנבעה מדחייה חברתית אפשרה לאנדרסן לתת ביטוי לאישיותו המיוחדת, לעולמו הדמיוני והעשיר וכן לרמוז על פעילותו האמנותית בהמשך.</p> <p>בסעיף ב' התלמידים יכולים להציע תשובות שונות, אולם חשוב שתשובותיהם יעוגנו בטקסט.</p> <p>שאלה זו קשורה לשאלה 9, שם מוזמנים התלמידים לחוות דעתם על התנהגות האנשים.</p> <p>ניתן לדון עם התלמידים על סיטואציות דומות מחייהם ועל דרכים שונות להתמודדות עם מצב קשה בכלל ומצב של דחייה חברתית בפרט.</p>	<p align="center">שאלה 4</p> <p>בשורות 12-13 כתוב כי אנדרסן סבל מיחסם הלגלגני של אנשים כלפיו והתבודד בביתו.</p> <p>א. כיצד בילה אנדרסן את זמנו בהיותו לבד בבית?</p> <p><i>הוא בנה לעצמו תיאטרון בובות, תפר בדים לבובות, הציג הצגות, רקד וער.</i></p> <p>ב. מה אתם לומדים על אנדרסן מהתנהגות זו?</p> <p><i>הוא ידע לנהל את הזמן לעבודתו הוא לא שקע ב"אליהו" הוא היה ילד מוזר כי הוא תפר בובות והתבודד הוא נאלץ מהיחס שקיבל והצדיף להיות לבד הוא היה ילד יצירתי ואוכזר.</i></p>
	<p>סעיף א' - הבנת המשמעות הגלויה בטקסט: איתור פרטי מידע מפורשים בטקסט.</p> <p>ת"ל: הבנת המשמעות הגלויה של הטקסט.</p> <p>הבנת יחידות מידע מפורש (הישג 4).</p> <p>סעיף ב' - הבנת המשתמע מתוך הטקסט:</p>

<p align="center">אסטרטגיות קריאה נדרשות המלצות להוראה</p>	<p align="center">שאלות ותשובות ממדי הבנה, הישגים נדרשים וציוני דרך</p>
	<p align="center">הבנת רעיונות מרכזיים המשתמעים מהטקסט. ת"ל: הבנת המשמעות הסמויה בטקסט: הסקת מסקנות (הישג 4).</p>
<p>המילה "בעזרתך" כוללת את הכינוי הרומז "שלהך" החבור למילה "בעזרה" והיא משמשת אזכור למידע שהופיע קודם לכן באותו משפט – הבובות שאנדרסן הפעיל. כדי לקשור בין האזכור לבין המילה "בובות" על הקוראים להיעזר בידע לשוני המכוון לשם עצם בלשון רבות וכן, להסיק את הקשר על סמך ההקשר התכני של המשפט כולו.</p>	<p align="center">שאלה 5</p> <p>בשורה 14 כתוב: " והמחזי בעזרתך הצגות..." למה הכוונה במילה "בעזרתך"? סמנו את התשובה הנכונה.</p> <p>- לאגדות - לתלבושות - לפגמות - להצגות</p>
	<p align="center">הבנת המשמעות המשתמעת מן הטקסט: הבנת אזכורים</p>
<p>בסעיף א' - הקשרים הלוגיים בין עזיבתו של אנדרסן את עיר הולדתו לבין הסיבות לכך אינם מפורשים בטקסט. על הקוראים לשער אותם הן על פי המסופר בטקסט אודות אנדרסן והן על פי ידע העולם שלהם עצמם. כדאי לדון עם התלמידים על ההבדל בין השערות המעוגנות בטקסט לבין השערות שאינן נשענות על מידע מהטקסט. סעיף ב' - הקוראים נדרשים להביע את דעתם האישית לגבי החלטתו של אנדרסן ולהתייחס לסיכויים ולסיכונים שיכולים לנבוע מהחלטה זו. בשיחה בכיתה ניתן לדון בהחלטתו של אנדרסן על רקע התקופה ומעמד הילד בתקופה זו.</p>	<p align="center">שאלה 6</p> <p>בגיל ארבע-עשרה החליט אנדרסן לנסוע לעיר הגדולה כדי לנסות שם את מזלו.</p> <p>א. שערך על פי הכתוב מה יכלו להיות הסיבות לכך. הביאו לפחות שתי סיבות אפשריות.</p> <p>הוא רצה להגשים את חלמו ול להיות זמר אופרה / הוא רצה להתרחק מהאנשים שלא אוהבים אותו / שאינו נפטר ומשפחתו הייתה ענייה הוא רצה להציל את האנשים / היה לו רצון במקום בו גר.</p> <p>ב. מה דעתכם על החלטתו של אנדרסן לעבור לקופנהגן? נמקו.</p> <p>אנדרסן היה אמיץ כי הוא החליט לנסוע לבדו / לציר הצדקה כדי להציל את הילדים / נכונה ונבונה כדי להיחלץ מהמצוקות שבהן סבל / לא כל אחד מסוגל לעזוב את הבית כדי לצעוד / זה מאוד מפחיד בציני!</p> <p align="center">הבנת המשתמע מתוך הטקסט: הבנת קשרים לוגיים שאינם מפורשים בטקסט; פרשנות, מיזוג ויישום של רעיונות ומידע: העלאת השערות בהסתמך על הכתוב (סעיף א'); הבעת עמדה מנומקת על הכתוב (סעיף ב').</p>

<p align="center">אסטרטגיות קריאה נדרשות המלצות להוראה</p>	<p align="center">שאלות ותשובות ממדי הבנה, הישגים נדרשים וציוני דרך</p>
	<p>ת"ל: הבנת המשמעות הסמויה בטקסט: זיהוי היחסים הלוגיים שאינם מפורשים בטקסט (סעיף א'); פרשנות והערכה ונקיטת עמדה לגבי הכתוב תוך התייחסות לרעיונות, לנושאים ולמסרים; קישור לידע עולם (סעיף ב') (הישג 4).</p>
<p>הביטוי מציינ נקודת מפנה בחייו של אנדרסן: מאדם דחוי ועני הפך לאדם מוערך ומצליח. חשוב לעסוק בביסוס הפירוש על ידי הבאת דוגמאות מהטקסט המעידות שאכן אנדרסן הצליח להשיג את מטרת נסיעתו לקופנהגן. חשוב לקשר זאת לשאלה הקודמת, שאלה 6, שבה התלמידים התבקשו להתייחס לנסיעה ולציפיותיו של אנדרסן ממנה. כדי להרחיב את אוצר המילים והביטויים, ניתן להעלות ביטויים נוספים שמופיעה בהן המילה "מזל" ולדון במשמעותם. רצוי להתייחס לביטויים הנרדפים: "שיחק לו מזלו", "המזל הסביר לו פנים" וכן ביטויים נוספים כגון: "משנה מקום משנה מזל", "בר מזל" וכן ביטויים הפוכים כגון: "לרוע מזלו", "ביש מזל".</p>	<p>שאלה 7 בשורה 18 כתוב: "המזל האיר לו פנים". מה פירוש הביטוי? סמנו את התשובה הנכונה. - הפנים שלו האירו - המזל עזב אותו ✓ הוא הציח - הוא היה תלוי במזל</p> <p>הבנת המשתמע מתוך הטקסט: הבנת מילים וביטויים מתוך ההקשר, הבנת רעיונות מרכזיים המשתמעים מהטקסט. ת"ל: הבנת מילים בהקשר; הבנת הנושאים המרכזיים (הישג 4)</p>
<p>שאלה זאת דורשת מהתלמידים לשער מה היו תחושותיו של אנדרסן שאינן מפורשות בטקסט על פי העובדות המצוינות בו במפורש. הם יכולים לבסס את תשובותיהם על ניסיון החיים שלהם או של אחרים. ניתן לדון עם הילדים על חשיבות הלימודים לשם הצלחה בעתיד ולמעשה "טוב מאוחר מאשר אף פעם לא". תלמידים יכולים לספר על מקרים דומים שמוכרים להם וכן, ניתן להזכיר את סיפור לימודיו המאוחרים של רבי עקיבא שהפך לגדול בתורה.</p>	<p>שאלה 8 בגיל 17 חזר אנדרסן ללמוד בבית הספר יחד עם ילדים בגיל 12. כתבו מה לדעתכם הרגיש? נמקו. אנדרסן התבייש והרזיש נבאק כי זה קשה להיות השונה החברה! היה לו קשה להתאבל החברה fe ילדים צעירים אמנו.</p>
	<p>פרשנות, מיזוג ויישום של רעיונות ומידע: העלאת השערות בהסתמך על הכתוב ת"ל: פרשנות הערכה ונקיטת עמדה לגבי הכתוב תוך התייחסות לרעיונות, לנושאים ולמסרים (הישג 4).</p>
<p>הקוראים נדרשים להביע את עמדתם לגבי התנהגותם של אנשים שונים בשלבים שונים בחיי הסופר אנדרסן ולהסביר אותה. שאלה זו מאפשרת למורה לקיים דיון אודות סיטואציות דומות מניסיונם של הילדים. בדיון רצוי להעלות את ההשלכות של הדחייה החברתית על חייהם של ילדים. ניתן להיעזר בפתגמים ואמרות מהמקורות היהודיים על היחס לזולת כגון "ואהבת לרעך כמוך", "מה ששנא עליך אל תעשה</p>	<p>שאלה 9 מה דעתכם על האנשים שלעגו למראהו החיצוני של אנדרסן בשלבים שונים בחייו? הסבירו את דעתכם. לדעתי האנשים לא התנהלו כראוי מפני שלא צריך להעצוב אנשים ואיך לא ללעוג למראה החיצוני! להם / הם פאצו באנדרסן שהיה זקוק לפרכסה</p>

<p align="center">אסטרטגיות קריאה נדרשות המלצות להוראה</p>	<p align="center">שאלות ותשובות ממדי הבנה, הישגים נדרשים וציוני דרך</p>
<p>לחברך", "כל המלבין פני חברו ברבים כאילו שופך דמים".</p>	<p><i>וְאֵלֶּיךָ אֶתְמוּדָד כִּדְבַר אֱלֹהִים וְאֶסְמֹךְ הַשְּׂפָלָה.</i></p>
	<p>פרשנות, מיזוג ויישום של רעיונות ומידע: הבעת עמדה מנומקת על הכתוב. ת"ל: פרשנות הערכה ונקיטת עמדה לגבי הכתוב תוך התייחסות לרעיונות, לנושאים ולמסרים (הישג 4).</p>
<p>המילה "תמכו" אינה מופיעה במפורש בטקסט ועל הקוראים לאתר את המידע הרלוונטי המופיע במספר מקומות בטקסט. תשובה זו דורשת קישור בין הפרטים שבטקסט להכללה שבמילה תמכו. רצוי לדון עם התלמידים על חלקם של אותם אנשים בהפיכתו של אנדרסן לסופר ידוע ובעקיפין לתרומתם לאנושות, על אף שהם לא ידעו מראש עד כמה מפורסם וחשוב יהיה אנדרסן. זוהי הזדמנות לעסוק בסוגיות של "עזרה לזולת" בסיטואציות הקרובות לעולמם של הילדים.</p>	<p>שאלה 10 במהלך חייו פגש אנדרסן אנשים שתמכו בו. כתבו כיצד תמכו בו הדמויות הבאות. מנהל התאטרון המלכותי: <i>הוא הצביר אותן לבי"ס</i> <i>יוקרתי וארצן לו שיעורי פרטיים.</i> מלך דנמרק: <i>נתן מענק כספי שסייע לאנדרסן לצאת לאסעות באירופה.</i></p>
	<p>הבנת המשמעות הגלויה בטקסט: איתור הגדרות, הסברים ורעיונות המפורשים בטקסט. ת"ל: הבנת המשמעות הגלויה של הטקסט הבנת יחידות מידע מפורש. זיהוי קשרים לוגיים מפורשים בין חלקי הטקסט (הישג 4).</p>
<p>הקוראים נדרשים להבין על פי המשתמע מהטקסט מה פירוש המילה נואש. ניתן להסתייע בידע מטה-לשוני ולהתייחס למילים ממשפחת המילים של השורש י.א.ש. - יאוש, להתיימש, מיאוש ועוד – שהן קרובות זו לזו במשמעותן. כמו כן, ניתן להיעזר במילון לחיפוש פירוש המילה ולחיפוש מילים נוספות מאותה משפחה. מומלץ לדון בכל אחד מן המסיחים, לבדוק מדוע אינו מתאים כתשובה, ומה יכולה להיות הסיבה לטעות של מי שבחר בו. כדאי לשוחח עם התלמידים על כך שאנדרסן אמנם ויתר על חלומו להופיע על הבמה, אך יחד עם זאת מצא דרך ביטוי אמנותית אחרת והצליח בה מאוד.</p>	<p>שאלה 11 בשורה 25 כתוב: "אנדרסן נואש מלהיות זמר, שחקן או רקדן...". סמנו את פירוש המילה "נואש". - רקד - שאף ☒ התיימש - נועד</p>
	<p>הבנת המשתמע מתוך הטקסט: הבנת מילים וביטויים מתוך ההקשר. ת"ל: הבנת מילים בהקשר; הבנת הנושאים המרכזיים (הישג 4).</p>

<p align="center">אסטרטגיות קריאה נדרשות המלצות להוראה</p>	<p align="center">שאלות ותשובות ממדי הבנה, הישגים נדרשים וציוני דרך</p>												
<p>אגדות אנדרסן מוכרות לילדים רבים. שאלה זו על שני חלקיה דורשת מהקוראים להבחין בין המידע מתוך הטקסט לבין ידע אישי קודם.</p> <p>כמו כן, השאלה מאפשרת להרחיב את היריעה אל מעבר לטקסט הביוגרפי הנלמד, ולפנות לידע אישי של הילדים הנובע מהיכרותם עם אגדותיו של אנדרסן, מספרים שקראו או מסרטים והצגות שבהם צפו. השאלה יכולה גם להוות נקודת מוצא לעיסוק רחב יותר באגדות של אנדרסן (ראו הצעה למסלולים ספרותיים ב"הצעות לפעילויות").</p>	<p>שאלה 12</p> <p>את עיקר פרסומו הקנו לאנדרסן האגדות שכתב.</p> <p>א. מה כתוב בקטע על האגדות של אנדרסן? הביאו לפחות שלושה ציטוטים.</p> <p align="center"><i>אגדותיו יפות! האגדות מושפעות מקורות חייו!</i></p> <p align="center"><i>האגדות הקנו לאנדרסן את עיקר פרסומו ושל יצא בעולם כהצלחה האגדות המופלאה הן מן היפות ביותר שנכתבו בכל הזמנים! אגדותיו תורכמו לעולם.</i></p> <p align="center"><i>וחנה שפוט! הן נקראות על ידי ילדים ומבוגרים כרחבי העולם.</i></p> <p>ב. מה עוד אתם יודעים על אגדותיו של אנדרסן ממקורות אחרים?</p>												
	<p>הבנת המשמעות הגלויה בטקסט: איתור פרטי מידע מפורשים בטקסט.</p> <p>ת"ל: הבנת המשמעות הגלויה של הטקסט.</p> <p>הבנת יחידות מידע מפורש (הישג 4).</p>												
<p>עריכת הקבלה בין קורות חייו של אנדרסן לבין קורותיו של הברווזון דורשת לשלב פרטי מידע מהטקסט המרכזי ומהטקסט שבתוך המסגרת</p> <p>בזיקה לאירועים מרכזיים בחייו של הסופר. ההתייחסות לביוגרפיה של סופר היא פן אחד בלבד בעיסוק ביצירתו וברוב המקרים אין הקבלה כה מפורשת בין קורותיו של הסופר לבין קורותיהן של הדמויות שהוא יצר. שימו לב כי במקרה זה, אנדרסן עצמו ציין במפורש הקבלה זו.</p>	<p>שאלה 13</p> <p>אנדרסן אמר: "כל מה שכתבתי הוא בבואה של עצמי. כל דמות בסיפורי לקוחה מן החיים". נוהגים לומר שהדבר נכון במיוחד לגבי הסיפור "הברווזון המכוער".</p> <p>ערכו הקבלה בין קורות הברווזון לבין קורותיו של הסופר על ידי מילוי הטבלה הבאה:</p> <table border="1" data-bbox="1011 1420 1501 2024"> <tr> <td>אנדרסן</td> <td>הברווזון המכוער</td> </tr> <tr> <td><i>ילדים ואנשים לעצא למראהו החיצוני!</i></td> <td>אחיו ואחיותיו שנאו אותו וכולם לעגו למראהו החיצוני.</td> </tr> <tr> <td><i>הוא התבודד בביתו.</i></td> <td>הוא היה בודד ואומלל.</td> </tr> <tr> <td><i>כאילו ארבע עשרה הוא נסע לקופנהגן להשיג את חלומותיו.</i></td> <td>הוא עזב את "אמו ואחיו" ויצא לנדודים.</td> </tr> <tr> <td></td> <td><i>לבסוף הוא הפך למבוגר לבן ויפה.</i></td> </tr> <tr> <td></td> <td>לבסוף הוא התפרסם כסופר חשוב ומכובד.</td> </tr> </table>	אנדרסן	הברווזון המכוער	<i>ילדים ואנשים לעצא למראהו החיצוני!</i>	אחיו ואחיותיו שנאו אותו וכולם לעגו למראהו החיצוני.	<i>הוא התבודד בביתו.</i>	הוא היה בודד ואומלל.	<i>כאילו ארבע עשרה הוא נסע לקופנהגן להשיג את חלומותיו.</i>	הוא עזב את "אמו ואחיו" ויצא לנדודים.		<i>לבסוף הוא הפך למבוגר לבן ויפה.</i>		לבסוף הוא התפרסם כסופר חשוב ומכובד.
אנדרסן	הברווזון המכוער												
<i>ילדים ואנשים לעצא למראהו החיצוני!</i>	אחיו ואחיותיו שנאו אותו וכולם לעגו למראהו החיצוני.												
<i>הוא התבודד בביתו.</i>	הוא היה בודד ואומלל.												
<i>כאילו ארבע עשרה הוא נסע לקופנהגן להשיג את חלומותיו.</i>	הוא עזב את "אמו ואחיו" ויצא לנדודים.												
	<i>לבסוף הוא הפך למבוגר לבן ויפה.</i>												
	לבסוף הוא התפרסם כסופר חשוב ומכובד.												

<p align="center">אסטרטגיות קריאה נדרשות המלצות להוראה</p>	<p align="center">שאלות ותשובות ממדי הבנה, הישגים נדרשים וציוני דרך</p>
	<p align="center">פרשנות, מיזוג ויישום של רעיונות ומידע: השוואה ועימות של מידע. ת"ל: הבנת המשמעות הסמויה בטקסט : קישור לטקסטים אחרים (הישג 4)</p>
<p>שאלה זו ושאלה 1 עוסקות בידע מטה-טקסטואלי. זו הזדמנות להכיר הן את הביוגרפיה והן את האוטוביוגרפיה כמונחים וכסוגות. בשאלה זו מדובר באוטוביוגרפיה ועל התלמידים לקשר את המונח עם הכתוב בטקסט על הספר האוטוביוגרפי שאנדרסן כתב ועם התשובה לשאלה 1, שעוסקת ב"ביוגרפיה". כבשאלה 1, גם כאן רצוי מאוד להיעזר במילון. יש לציין כי לא בכל המילונים מובאים פירושי שלוש המילים ביוונית שמרכיבות מונחים אלה: ביו = חיים, אוטו = עצמי, גרפיה = כתיבה. חשוב להציג זאת בפני התלמידים ולעודד אותם לחפש מילים נוספות שנגזרות ממילים אלה כגון: ביולוגיה, גיאוגרפיה, אוטומטי.</p>	<p align="center">שאלה 14 בשורות 28-29 כתוב שאנדרסן פרסם ספר אוטוביוגרפי בשם "המאלתר". מהי אוטוביוגרפיה? סמנו את התשובה הנכונה.</p> <p align="center">✓ סיפור חייו של הכותב עצמו.</p> <ul style="list-style-type: none"> - תיאור של אירועים חשובים בעולם. - תיאור מכוניות חדשות ומשוכללות. - ספר לימוד בגיאוגרפיה.
	<p align="center">הבנת המשתמע מתוך הטקסט: הבנת מילים וביטויים מתוך ההקשר. ת"ל: הבנת מילים בהקשר (הישג 4).</p>
<p>למילה "ערירי" שני פירושים – "חשוך ילדים" ו"בודד" ושניהם מתאימים כדי לתאר את מצבו של אנדרסן. את שני הפירושים ניתן להבין מתוך ההקשר המיידני. כמו כן, מומלץ לחפש במילון את פירושי המילה, וללמוד על הקשרים נוספים שבהם מתאים להשתמש בה.</p>	<p align="center">שאלה 15 בשורה 35 כתוב: "...והיה ערירי עד יום מותו". סמנו שני פירושים מתאימים למילה "ערירי".</p> <ul style="list-style-type: none"> - חולה <p align="center">✓ קרי</p> <ul style="list-style-type: none"> - מפורסם <p align="center">✓ כחול</p> <ul style="list-style-type: none"> - מעורער
	<p align="center">הבנת המשתמע מתוך הטקסט: הבנת מילים וביטויים מתוך ההקשר. ת"ל: הבנת מילים בהקשר; הבנת הנושאים המרכזיים (הישג 4).</p>
<p>הפסקה האחרונה בטקסט מתייחסת למידע אודות פעולות שנעשו לשם הנצחתו של הסופר הידוע. המילה "מוקירים" אינה מופיעה בטקסט, ועל הקוראים להבין את משמעותה מתוך ההקשר בשאלה. מילה זו מתייחסת בהכללה למגוון פעולות ההנצחה, ועל הקוראים לקשור בין ההכללה שבשאלה לבין הפרטים המפורשים בטקסט. כדאי להפנות את תשומת לבם של</p>	<p align="center">שאלה 16 עד היום מוקירים את זכרו של אנדרסן. מאז מותו, שמו של הסופר הונצח בדרכים שונות. הביאו שלוש דוגמאות לכך מתוך הכתוב.</p> <p align="center">- בציר קופנהגן מוצג פסל של בת הים הקטנה לזכרה.</p>

<p>אסטרטגיות קריאה נדרשות המלצות להוראה</p>	<p>שאלות ותשובות ממדי הבנה, הישגים נדרשים וציוני דרך</p>
<p>התלמידים לבול שהונפק לזכרו של אנדרסן במצורף לביוגרפיה.</p>	<p>- <i>בציר אודנסה קייט מוליאון על נו.</i> - <i>מאז 1956 מוצג פרס "אנדרסן" על ידי האקדמיה הבינלאומית לספרות ילדים.</i> - <i>בדנמרק הונפק בול לזכרו.</i></p>
	<p>הבנת המשמעות הגלויה בטקסט: איתור פרטי מידע מפורשים בטקסט. ת"ל: הבנת המשמעות הגלויה של הטקסט הבנת יחידות מידע מפורש (הישג 4).</p>
<p>הקוראים נדרשים להסיק לגבי התכונות של אנדרסן על-פי ההתנהגויות שלו, יחסו לאנשים שונים ויחסם של אחרים אליו. לשם כך עליהם לאסוף מידע רלוונטי מהטקסט כולו וליצור הכללות המגדירות את תכונות אופיו. כמו כן עליהם להבחין בין תכונות אופי שתרומות להצלחה לבין כאלו שאינן קשורות בה. בתשובון מובאות רק חלק מהתכונות שאליהן ניתן להתייחס. יש לקבל תשובות נוספות כל עוד הן מעוגנות בביוגרפיה של הסופר. שאלה זו דומה במידה מסוימת לסעיף ב' בשאלה 4, שם נדרשים התלמידים להסיק לגבי אישיותו של אנדרסן על סמך התנהגותו במקרה מסוים – התבודדותו בבית בעקבות דחייה חברתית. בשאלה הזו התלמידים מתבקשים להסיק לגבי תכונותיו מתוך ראייה כוללת של קורות חייו.</p>	<p>שאלה 17 למרות הקשיים שהיו לאנדרסן בחייו הוא זכה להצלחה והתפרסם מאוד. ציינו שתי תכונות שלדעתכם סייעו לאנדרסן להצליח במעשיו והסבירו כיצד סייעו לו תכונות אלה. <i>לדעתי אנדרסן היה אפתן/ נחוש בדעתו.</i> <i>תכונה זו עזרה לו להצליח כי הוא לא הפסיק עם המצוקה, עם התנאים הקשים של ילדותו וניסה כל הזמן ללמוד ולהתקדם.</i> <i>לדעתי אנדרסן היה אמיץ.</i> <i>תכונה זו עזרה לו להצליח כי היה לו אומץ לצנוק את משפחתו ואת ציר הולדתו באיל צעיר ולנסוע לבדו לציר האדוואה כדי לנסות את מזלו.</i> <i>לדעתי אנדרסן היה כשרניו/ יצירתי.</i></p>

<p align="center">אסטרטגיות קריאה נדרשות המלצות להוראה</p>	<p align="center">שאלות ותשובות ממדי הבנה, הישגים נדרשים וציוני דרך</p>
	<p align="center">תכונה זו עזרה לו להצליח כי <i>הוא כתב אצות יפות</i> <i>וספריט אצנייניט שקכותט הוא התפרסט.</i></p>
	<p align="center">פרשנות, עיבוד ויישום; הבנת טענות-על ומסרים עיקריים; גיבוש עמדה מנומקת על סוגיות, על דילמות, על התנהגויות או על מעשים המתוארים בטקסט. ת"ל: פרשנות הערכה ונקיטת עמדה לגבי הכתוב תוך התייחסות לרעיונות, לנושאים ולמסרים (הישג 4).</p>

מיפוי השאלות לטקסט על פי ממדי הבנה²

שאלות	רכיבים של ממדי ההבנה	ממדי הבנה
<p>שאלה 4 א- בשורות 12-13 כתוב כי אנדרסן סבל מיחסם הלגלגני של אנשים כלפיו והתבודד בביתו. א. כיצד בילה אנדרסן את זמנו בהיותו לבד בבית? שאלה 12- את עיקר פרסומו הקנו לאנדרסן האגדות שכתב. א. מה כתוב בקטע על האגדות של אנדרסן? הביאו לפחות שלושה ציטוטים. ב. מה עוד אתם יודעים על אגדותיו של אנדרסן ממקורות אחרים? שאלה 16- עד היום מוקירים את זכרו של אנדרסן. מאז מותו, שמו של הסופר הונצח בדרכים שונות. הביאו שלוש דוגמאות לכך מתוך הכתוב.</p>	<p>איתור פרטי מידע מפורשים בטקסט (כגון: שמות, פעולות זמן ומקום)</p>	<p>הבנת המשמעות הגלויה בטקסט</p>
<p>שאלה 3 ב- בשורה 6 כתוב כי ילדותו של אנדרסן הייתה רצופת תלאות. הביאו שלוש דוגמאות מהכתוב כדי להוכיח את תשובתכם שאלה 10- במהלך חייו פגש אנדרסן אנשים שתמכו בו. כתבו כיצד תמכו בו הדמויות הבאות. מנהל התאטרון המלכותי: מלך דנמרק:</p>	<p>זיהוי רעיונות, הגדרות, הסברים והכללות הכתובים בטקסט במפורש</p>	
<p>שאלה 2- לפניכם רשימה של נושאים שבהם עוסקת בדרך כלל ביוגרפיה. כתבו לצד כל אחד מהם את הפרטים המתאימים מתוך הביוגרפיה של אנדרסן. תקופת חייו של האדם – אנדרסן חי בין השנים... מקום פעילותו של האדם – אנדרסן... עיקר פועלו של האדם – אנדרסן...</p>	<p>ארגון מחדש של פרטי מידע מפורשים בטקסט</p>	
<p>שאלה 3 א- בשורה 6 כתוב כי ילדותו של אנדרסן הייתה רצופת תלאות. למה הכוונה? סמנו ב- את התשובה הנכונה.</p>	<p>הבנת מילים וביטויים מתוך ההקשר</p>	<p>הבנת המשמעות המשתמעת מן הטקסט</p>

² המיפוי נועד להגדיר את מטרות המשימות הנכללות בדגמים מבחינת ממדי ההבנה הנדרשים בכל אחת מהן, והוא נגזר מתכנית הלימודים (הישגים, 4, 5 ו-6).

שאלות	רכיבים של ממדי ההבנה	ממדי הבנה
<p>____ ילדותו הייתה רצופת מקרים מוזרים.</p> <p>____ אנדרסן היה ילד עני וחולני מאד.</p> <p>____ אנדרסן חיבר מחזות וצרף מנגינות.</p> <p>____ בילדותו היו הרבה מכשולים וצרות</p> <p>שאלה 7- בשורה 18 כתוב: "המזל האיר לו פנים".</p> <p>מה פירוש הביטוי?</p> <p>סמנו את התשובה הנכונה.</p> <p>- הפנים שלו האירו</p> <p>- המזל עזב אותו</p> <p>✓ הוא הצליח</p> <p>- הוא היה תלוי במזל</p> <p>שאלה 11- בשורה 25 כתוב: "אנדרסן נואש מלהיות זמר, שחקן או רקדן...".</p> <p>סמנו את פירוש המילה "נואש".</p> <p>- רקד</p> <p>- שאף</p> <p>✓ התייאש</p> <p>- נועד</p> <p>שאלה 14- בשורות 28-29 כתוב שאנדרסן פרסם ספר אוטוביוגרפי בשם "המאלטר".</p> <p>מהי אוטוביוגרפיה?</p> <p>סמנו את התשובה הנכונה.</p> <p>✓ סיפור חייו של הכותב עצמו.</p> <p>- תיאור של אירועים חשובים בעולם.</p> <p>- תיאור מכוניות חדשות ומשוכללות.</p> <p>- ספר לימוד בגיאוגרפיה.</p> <p>שאלה 15- בשורה 35 כתוב: "...והיה ערירי עד יום מותו".</p> <p>סמנו שני פירושים מתאימים למילה "ערירי".</p> <p>- חולה</p> <p>✓ בודד</p> <p>- מפורסם</p> <p>✓ ללא ילדים</p> <p>- מעורער</p>		

שאלות	רכיבים של ממדי ההבנה	ממדי הבנה
<p>שאלה 6 א- בגיל ארבע-עשרה החליט אנדרסן לנסוע לעיר הגדולה כדי לנסות שם את מזלו.</p> <p>א. שערך על פי הכתוב מה יכלו להיות הסיבות לכך. הביאו לפחות שתי סיבות אפשריות.</p>	<p>הבנת יחסים לוגיים שאינם מפורשים בטקסט</p>	
<p>שאלה 7- בשורה 18 כתוב: "המזל האיר לו פנים".</p> <p>מה פירוש הביטוי?</p> <p>סמנו את התשובה הנכונה.</p> <ul style="list-style-type: none"> - הפנים שלו האירו - המזל עזב אותו ✓ הוא הצליח - הוא היה תלוי במזל <p>שאלה 4 ב- בשורות 13-14 כתוב כי אנדרסן סבל מיחסם הלגלגני של אנשים כלפיו והתבודד בביתו.</p> <p>ב. מה אתם לומדים על אנדרסן מהתנהגות זו?</p>	<p>הבנת רעיונות המשתמעים מהטקסט</p>	
<p>שאלה 5- בשורה 14 כתוב: " והמחיז בעזרתך הצגות..."</p> <p>למה הכוונה במילה "בעזרתך"?</p> <p>סמנו את התשובה הנכונה.</p> <ul style="list-style-type: none"> - לאגדות - לתלבושות ✓ לבובות - להצגות 	<p>הבנת אזכורים</p>	
<p>שאלה 6 א- בגיל ארבע-עשרה החליט אנדרסן לנסוע לעיר הגדולה כדי לנסות שם את מזלו.</p> <p>א. שערך על פי הכתוב מה יכלו להיות הסיבות לכך. הביאו לפחות שתי סיבות אפשריות.</p> <p>שאלה 8- בגיל 17 חזר אנדרסן ללמוד בבית הספר יחד עם ילדים בגיל 12.</p> <p>כתבו מה לדעתכם הרגיש? נמקו.</p>	<p>העלאת השערות לפי הכתוב בטקסט</p>	<p>פרשנות, עיבוד ויישום</p>
<p>שאלה 13- אנדרסן אמר: "כל מה שכתבתי הוא בבואה של עצמי. כל דמות בסיפורי לקוחה מן החיים". נוהגים לומר שהדבר נכון במיוחד לגבי הסיפור "הברווזון המכוער".</p>	<p>השוואה בין רעיונות או מידע ומיזוג שלהם</p>	

שאלות	רכיבים של ממדי ההבנה	ממדי הבנה										
<p>ערכו הקבלה בין קורות הברווזון לבין קורותיו של הסופר על ידי מילוי הטבלה הבאה:</p> <table border="1" data-bbox="210 405 699 792"> <tr> <td data-bbox="210 405 472 450">אנדרסן</td> <td data-bbox="472 405 699 450">הברווזון המכוער</td> </tr> <tr> <td data-bbox="210 450 472 562">אחיו ואחיותיו שנאו אותו וכולם לעגו למראהו החיצוני.</td> <td data-bbox="472 450 699 562"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="210 562 472 607">הוא היה בודד ואומלל.</td> <td data-bbox="472 562 699 607"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="210 607 472 685">הוא עזב את "אמו ואחיו" ויצא לנדודים.</td> <td data-bbox="472 607 699 685"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="210 685 472 792"></td> <td data-bbox="472 685 699 792">לבסוף הוא התפרסם כסופר חשוב ומכובד.</td> </tr> </table>	אנדרסן	הברווזון המכוער	אחיו ואחיותיו שנאו אותו וכולם לעגו למראהו החיצוני.		הוא היה בודד ואומלל.		הוא עזב את "אמו ואחיו" ויצא לנדודים.			לבסוף הוא התפרסם כסופר חשוב ומכובד.		
אנדרסן	הברווזון המכוער											
אחיו ואחיותיו שנאו אותו וכולם לעגו למראהו החיצוני.												
הוא היה בודד ואומלל.												
הוא עזב את "אמו ואחיו" ויצא לנדודים.												
	לבסוף הוא התפרסם כסופר חשוב ומכובד.											
<p>שאלה 17- למרות הקשיים שהיו לאנדרסן בחייו הוא זכה להצלחה והתפרסם מאוד. ציינו שתי תכונות שלדעתכם סייעו לאנדרסן להצליח במעשיו והסבירו כיצד סייעו לו תכונות אלה.</p>	<p>הבנת טענות-על ומסרים עיקריים</p>											
<p>שאלה 6 ב'- בגיל ארבע-עשרה החליט אנדרסן לנסוע לעיר הגדולה כדי לנסות שם את מזלו.</p> <p>ב. מה דעתכם על החלטתו של אנדרסן לעבור לקופנהגן? נמקו.</p> <p>אנדרסן היה אמיץ כי הוא החליט לנסוע לבדו לעיר הגדולה בגיל כה צעיר/ זו הייתה החלטה נכונה ונבונה כדי להיחלץ מהמצוקות שמהן סבל/ לא כל אחד מסוגל לעזוב את הבית בגיל כה צעיר, זה מאוד מפחיד בעיני.</p> <p>שאלה 9- מה דעתכם על האנשים שלעגו למראהו החיצוני של אנדרסן בשלבים שונים בחייו? הסבירו את דעתכם. לדעתו האנשים לא התנהגו כראוי מפני שלא צריך להעליב אנשים ובמיוחד לא ללעוג למראה החיצוני שלהם / הם פגעו באנדרסן שהיה זקוק לפרנסה ונאלץ להתבודד כדי לא להמשיך ולסבול השפלה.</p> <p>שאלה 17- למרות הקשיים שהיו לאנדרסן בחייו הוא זכה להצלחה והתפרסם מאוד. ציינו שתי תכונות שלדעתכם סייעו לאנדרסן להצליח במעשיו והסבירו כיצד סייעו לו תכונות אלה.</p>	<p>גיבוש עמדה מנומקת על סוגיות, על דילמות, על התנהגויות או על מעשים המתוארים בטקסט</p>											
<p>שאלה 1- הקטע שקראתם הוא ביוגרפיה קצרה של הנס כריסטיאן אנדרסן. מה מטרתה של ביוגרפיה?</p>	<p>הערכת המטרה של הטקסט ושל הטקסטים הנלווים לו</p>	<p>בחינה והערכה של רכיבים טקסטואליים- תוכניים, מבניים</p>										

שאלות	רכיבים של ממדי ההבנה	ממדי הבנה
<p>סמנו את התשובה הנכונה.</p> <p>___ לספר את קורותיה של דמות דמיונית.</p> <p>___ לספר את תולדותיו של עם מסוים.</p> <p>___ לספר את תולדות חייו של אדם.</p> <p>___ לספר את קורותיו של אנדרסן.</p>		ולשוניים
<p>שאלה 2- לפניכם רשימה של נושאים שבהם עוסקת בדרך כלל ביוגרפיה. כתבו לצד כל אחד מהם את הפרטים המתאימים מתוך הביוגרפיה של אנדרסן.</p> <ul style="list-style-type: none"> • תקופת חייו של האדם – אנדרסן חי בין השנים 1805 ו-1875. • מקום פעילותו של האדם - אנדרסן פעל בקופנהגן, בירת דנמרק. <p>עיקר פועלו של האדם – אנדרסן כתב אגדות יפות שנקראות עד היום בעולם כולו.</p>	<p>הערכת תרומתם של רכיבי מבנה להבנת התוכן (כגון תפקיד הכותרת, מקדמי ארגון)</p>	